

**Kangasniemen
esi- ja perusopetuksen
opiskeluhoitosuunnitelma**

Sivistys- ja hyvinvointilautakunta 5.12.2025

Kangasniemen kunta

Sivistys- ja hyvinvointilautakunta 5.12.2025

Sisällys

1	Johdanto	3
1.1	Opiskeluhoolto esi- ja perusopetuksessa	3
1.2	Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmat ja opiskeluhoitosuunnitelmat	3
1.3	Opiskeluhoollon toimijat	4
2	Arvio opiskeluhoollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista	8
3	Yhteisöllinen opiskeluhoolto	9
3.1	Kouluyhteisön toimenpiteet yhteisöllisen opiskeluhoollon edistämiseksi	10
3.2	Yhteisöllisen opiskeluhoollon toimintatavat esi- ja perusopetuksessa	10
3.3	Oppilaiden ja kouluyhteisön hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden seuraamisen käytännöt ja keskeiset tulokset	11
3.4	Koulukohtaisten opiskeluhoitoryhmien johtaminen, kokoonpano ja toimintatavat	11
3.5	Yhteinen vastuu koulupäivästä ja yhteistyö sekä poissaolojen ehkäiseminen, suunnitelmallinen seuraaminen ja poissaoloihin puuttuminen	12
3.6	Tupakkatuotteiden ja muiden pähteiden käytön ehkäisemisen ja käyttöön puuttuminen (osio ei koske esioppilaita)	15
3.7	Yhteistyö ja käytänteet kouluympäristön terveellisyys ja turvallisuuden sekä kouluyhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa	16
4	Yksilökohtainen opiskeluhoolto eli toimenpiteet tarvittavien tukitoimien järjestämiseksi	16
4.1	Oppilaan ohjaaminen opiskeluhoitopalveluihin (kouluterveydenhuolto, kuraattori- ja psykologipalvelut)	16
4.1.1	Kuraattori- ja psykologipalvelut	17
4.1.2	Koulu- ja opiskeluterveydenhuolto	20
4.2	Monialainen asiantuntijaryhmä	20
4.3	Opiskeluhooltokertomusten laatiminen, säilytys ja vastuuhenkilön nimeäminen opetuksen järjestäjän opiskeluhooltorekisterille	21
4.4	Tarvittavan opiskeluhoollon järjestäminen kurinpitotoimen tai oppilaan opetukseen osallistumisen epäämisen yhteydessä (alakohta ei koske esiopetusta)	22
4.5	Opettajan laajaan terveystarkastukseen luokilla 1, 5 ja 8 antaman oppilaan selviytymistä ja hyvinvointia kuvaavan arvion toimintakäytännöt (ml. suostumuksen hankkiminen) koulussa	22
4.6	Oppilaan koulupäivän aikaisen erityisruokavalion tai lääkityksen ilmoittamisen käytänteet	22
5	Yhteistyön järjestäminen oppilaiden ja heidän perheidensä sekä koulussa työskentelevien ja muiden oppilaiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa	23
5.1	Oppilaiden, huoltajien, opetustoimen henkilöstön ja opiskeluhoitopalvelujen osallisuus opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelman laatimiseen ja yhteisöllisen opiskeluhoollon toteuttamiseen	23
5.2	Koulun opetus- ja muun henkilöstön perehdytys ja osaamisen varmistaminen yhteisöllisessä työssä	24
5.3	Opiskeluhoollon moniammatillinen yhteistyö oppimisen ja koulunkäynnin tuen, joustavan perusopetuksen ja sairaalaopetuksen yhteydessä	24
5.4	Yhteistyö muiden oppilaiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa kuten perheneuvola, nuorisotoimi, lastensuojelu, erikoissairaanhoido ja poliisi	24
5.5	Yhteisöllisen ja yksilökohtaisen opiskeluhoollon periaatteista ja toiminnasta tiedottaminen oppilaille, huoltajille, henkilöstölle ja yhteistyötahoille	25
6	Suunnitelmat oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä sekä kriisisuunnitelma	26

1 Johdanto

1.1 Opiskeluhoolto esi- ja perusopetuksessa

Opiskeluhoollon tavoitteena on edistää oppilaiden oppimista, fyysistä ja psyykkistä terveyttä ja sosiaalista hyvinvointia ja huolehtia kouluyhteisön hyvinvoinnista sekä oppimisympäristön terveellisyydestä ja turvallisuudesta. Opiskeluhoolto toteutetaan sekä yhteisöllisenä että yksilökohtaisena opiskeluhoollona. Ennaltaehkäisevän toiminnan tulee olla opiskeluhoollon painopisteenä.

Opiskeluhoolto järjestetään monialaisessa yhteistyössä opetustoimen ja hyvinvointialueen kanssa siten, että siitä muodostuu toimiva ja yhtenäinen kokonaisuus. Opiskeluhoolltoa toteutetaan yhteistyössä oppilaiden, heidän huoltajiensa sekä tarvittaessa muiden yhteistyötahojen kanssa. Opiskeluhoolto kuuluu kaikkien oppilaitoksissa työskentelevien työntekijöiden tehtäviin. Koulutuksen järjestäjällä ja koulun henkilökunnalla on ensisijainen vastuu kouluyhteisön hyvinvoinnista ja oppimisympäristöjen turvallisuudesta.

Opiskeluhooltoon sisältyy yhteisöllinen ja yksilökohtaisen opiskeluhoollon lisäksi hyvinvointialueen tuottamat opiskeluhoolltopalvelut, joita ovat psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palvelut. Palveluiden järjestämisestä ja tilakustannuksista vastaa hyvinvointialue. Koulutuksen järjestäjän on tarjottava toimintatilat opiskeluhoolltopalveluille koulun yhteydestä tai sen välittömästä läheisyydestä. Oppilaalla on oikeus saada maksutta sellainen opiskeluhoolto, jota koulutukseen osallistuminen edellyttää.

Opetushallitus antaa määräykset opiskeluhoollon kokonaisuudesta ja koulutuksen järjestäjän velvollisuuksista, joiden mukaan koulutuksen järjestäjän tulee laatia kuhunkin koulutusmuotoon oma opiskeluhoolltosuunnitelma. Perusopetuksen ja perusopetukseen valmistavan opetuksen osalta määräys opiskeluhoolltoa koskevista opetussuunnitelman perusteista on annettu 13.12.2022. Lisäksi 1.3.2023 on annettu toinen Opetushallituksen opetussuunnitelman perusteita koskeva määräys koskien poissaolojen ennaltaehkäisemistä, poissaolojen seuranta ja poissaoloihin puuttumista perusopetuksessa. Määräyksellä on vaikutusta myös perusopetuksen opiskeluhoollon toteuttamiseen.

1.2 Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmat ja opiskeluhoolltosuunnitelmat

Jokaisella hyvinvointialueella ja kunnalla on velvollisuus laatia **lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma** ¹, joka tarkistetaan vähintään kerran neljässä vuodessa. Kunnat voivat laatia suunnitelman myös yhdessä. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmien tarkoituksena on edistää lasten ja nuorten hyvinvointia kunnassa ja hyvinvointialueella.

Lisäksi jokaisella koulutuksen järjestäjällä on velvollisuus laatia **opiskeluhoolltosuunnitelma kuhunkin koulutusmuotoon** Opetushallituksen määräysten mukaisesti. Hyvinvointialueella on velvollisuus laatia **alueellinen opiskeluhoolltosuunnitelma**, joka perustuu hyvinvointialueen alueella sijaitsevien koulutuksen järjestäjien opiskeluhoolltosuunnitelmiin.

¹ Lastensuojelulaki 12 §

Opiskeluhoitosuunnitelma sisältää opiskeluhoitotyön tavoitteet ja keskeiset periaatteet sekä toimenpiteet opiskeluhoillon toteuttamiseksi ja seuraamiseksi (omavalvonta) sekä koulukohtaisesti tarkennettuja tietoja. Suunnitelmassa tulee kuvata, miten suunnitelman toteutumista kouluissa/oppilaitoksissa seurataan ja sitä tarkistetaan tarvittaessa.

Opiskeluhoillon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista vastaa monialainen opiskeluhoillon ohjausryhmä. Opiskeluhoitosuunnitelma laaditaan yhteistyössä koulujen ja oppilaitosten ja opiskeluhoitopalvelujen henkilöstön, oppilaiden, opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa. Hyvinvointialueella on terveydenhuoltolain mukainen yhteistyövelvoite opetuksen ja koulutuksen järjestäjien opiskeluhoitosuunnitelmien valmistelussa.

Kunnan alueella sijaitsevien koulutuksen järjestäjien opiskeluhoitosuunnitelmat tulee liittää osaksi kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaa.

Esi- ja perusopetuksen täydennys

Kangasniemellä opiskeluhoillon ohjausryhmän toiminnasta vastaa sivistys- ja hyvinvointijohtaja. Ohjausryhmän muodostavat rehtorit, erityisopettajien edustajat, oppilaanohjaaja, varhaiskasvatuksen johtaja, nuorisosihteeri sekä oppilashuollon esimiestason edustaja. Ohjausryhmän toimintaan voidaan kutsua tapauskohtaisesti oppilaita, opiskelijoita, huoltajia tai muita toimijoita.

Opiskeluhoitosuunnitelma laaditaan yhteistyössä koulujen ja opiskeluhoitopalvelujen henkilöstön, oppilaiden ja heidän huoltajiensa kanssa. Hyvinvointialueella on terveydenhuoltolain mukainen yhteistyövelvoite opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelman valmistelussa.

Kangasniemen kunnan opiskeluhoitosuunnitelma korvaa opiskeluhoillon osalta paikallisen opetussuunnitelman. Se sisältää opetuksen järjestäjäkohtaisesti määritellyt opiskeluhoitotyön tavoitteet ja keskeiset periaatteet sekä toimenpiteet opiskeluhoillon toteuttamiseksi ja seuraamiseksi (omavalvonta) sekä esi- ja perusopetusyksikkökohtaisesti tarkennetut tiedot asiakokonaisuuksista 1–5. Opetuksen järjestäjän tulee kuvata opiskeluhoitosuunnitelmassa, miten suunnitelman toteutumista kouluissa seurataan ja sitä tarkistetaan tarvittaessa.

Kangasniemen kunnan esi- ja perusopetuksen opiskeluhoitosuunnitelma on laadittu yhtenä kokonaisuutena, koska esiopetus on osa kouluyksiköiden toimintaa. Suunnitelma liitetään lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan.

1.3 Opiskeluhoillon toimijat

Oppilaiden ja oppimisyhteisön hyvinvoinnin edistäminen, pedagoginen tuki ja yksilökohtainen opiskeluhoillon tuki edellyttävät kaikilta koulussa työskenteleviltä päivittäin sekä yhteisöllistä että yksilöllistä oppilaiden ohjaamista ja tukemista niin pedagogisissa kuin opiskeluhoollollisissa asioissa. Pedagoginen tuki määritellään kunkin koulutusmuodon laissa, opiskeluhoillon tuki oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa. Eri tuen muotojen tulee muodostaa opiskelijan kannalta toimiva ja yhtenäinen palvelukokonaisuus. Siitä on vastuussa jokainen opiskelijan kanssa toimiva aikuinen.

Jokainen koulussa toimiva oppilas ja aikuinen

- on vastuussa koulun työrauhan ja hyvän ilmapiirin edistämisestä sekä toistensa huomioon ottamisesta.

Huoltaja

- on ensisijaisesti vastuussa lapsen ja nuoren kasvatuksesta, kehityksestä ja hyvinvoinnista
- sitoutuu lapsen ja nuoren opiskelun tukemiseen
- tekee yhteistyötä koulun/oppilaitoksen kanssa niin, että yhteisvastuullisen kasvatuksen avulla edistetään lapsen ja nuoren oppimisen edellytyksiä, turvallisuutta ja hyvinvointia
- ilmoittaa lasta/nuorta koskevista poissaoloista opettajalle/luokanohjaajalle
- hakee tarvittaessa lupaa oppilaan harkinnanvaraiseen poissaoloon läsnäolon tuen mallin mukaisesti
- huolehtii siitä, että oppilas suorittaa oppivelvollisuuttaan lain mukaisesti.
- Lisäksi huoltajilla on edustus opiskeluhoollon kehittämisessä, esim. neuvottelukunnasta valitaan edustaja/t ja varaedustaja/t koulukohtaisen opiskeluhoolloryhmän eli koulun yhteisöllisen hyvinvointiryhmän (YHR) jäseneksi.

Kasvatus- ja opetushenkilöstö

- osallistuu luokkansa/ryhmänsä ja koko koulun hyvinvoinnin ja hyvän ilmapiirin luomiseen ja kehittämiseen
- osallistuu opiskeluhoollotyöhön ja sen toiminnan kehittämiseen
- tukee ja edistää oppilaan hyvinvointia sekä ennaltaehkäisee ongelmien syntymistä ja puuttuu jo havaittuihin ongelmiin
- osallistuu oppimisen ja koulunkäynnin tuen monialaiseen yhteistyöhön
- osallistuu opiskeluhoollon yhteisöllisiin ja yksilökohtaisiin monialaisiin ryhmiin
- tukee oppilaan koulunkäyntiä ja toimii yhteistyössä oppilaan perheen, koulun sekä sopimuksen mukaan myös muiden yhteistyötahojen kanssa
- selvittää ja arvioi oppilaan tilannetta, toimii yhteistyössä muiden tuen tarjoajien kanssa ja ohjaa tarvittaessa eteenpäin avun saamiseksi
- tukee ja ohjaa oppilasta muutostilanteissa ja siirtymävaiheissa
- vastaa omalta osaltaan opetuksen kannalta välttämättömien tai muiden oppilaan ja/tai huoltajien kanssa sovittujen tietojen siirtämisestä oppilaan vaihtaessa luokkaa tai koulua.

Opettaja ja koulunkäynninohjaaja

- tukee ja ohjaa lapsen ja nuoren kasvua, kehitystä ja oppimista yhdessä muiden ammattilaisten ja huoltajien kanssa
- osallistuu oppilaan opetusta, kuntoutusta ja koulutyötä koskevaan suunnitteluun
- vastaa luokkansa/ryhmänsä jatkuvasta ryhmäytttämisestä ja hyvän ilmapiirin edistämisestä.
- vastaa koulun työrauhasta ja turvallisuudesta

Oppilaanohjaaja

- toimii yhteisöllisen hyvinvointiryhmän jäsenenä
- toimii ohjauksen ammattilaisena ja antaa tarvittaessa konsultaatiota
- on tarvittaessa mukana tiedonsiirrossa koulusta toiseen tai kouluasteelta toiselle siirryttäessä.

Erityisopettaja ja erityisluokanopettaja

- toimii yhteisöllisen hyvinvointiryhmän jäsenenä
- toimii alansa asiantuntijana koulussa ja antaa tarvittaessa konsultaatiota
- antaa opetusta ryhmäkohtaisena ja/tai oppilaskohtaisena tukena
- osallistuu oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin tuen järjestämiseen ja seurantaan sen mukaan kuin on sovittu
- osallistuu tuen asiakirjojen laadintaan yhteistyössä oppilaan, huoltajien, opettajien ja muiden asiantuntijoiden kanssa.

Rehtori (osa tehtävistä voidaan delegoida apulaisrehtorille)

- vastaa koulun työrauhasta ja turvallisuudesta
- toimii koulukohtaisen opiskeluhoitoryhmän eli yhteisöllisen hyvinvointiryhmän (YHR) puheenjohtajana
- johtaa koulunsa yhteisöllistä hyvinvointityötä, opiskeluhoitoa ja niiden kehittämistä
- mahdollistaa kodin ja koulun yhteistyön järjestämisen ja huoltajien osallisuuden yhteisöllisen ja yksilökohtaisen opiskeluhoitoon kehittämisessä
- vastaa koulun lukuvuosisuunnitelman päivittämisestä ja toteuttamisesta, opiskeluhoitoa koskevat osat yhteistyössä koulun oppilashuoltoryhmän kanssa
- tukee opiskeluhoitoa ja ohjauksen suunnittelua ja yhteistyötä eri toimijoiden kesken
- vastaa yksikkönsä henkilöstön perehdyttämiskäytännöistä mukaan lukien opiskeluhoitoon, ohjauksen ja siirtymävaiheiden käytäntöihin perehdyttäminen
- toimii yhteistyössä opiskeluhoitopalveluiden ja koulutiimien, esi- ja perusopetuksen sekä toisen asteen ja muiden sivistyksen ja hyvinvoinnin palvelualueen toimijoiden kanssa vastaten koulun toiminnasta.

Koulusihteerit, siistijät, vahtimestarit, ruokahuollon henkilöstö ja muu koulussa työskentelevä henkilöstö

- tukee ja edistää oppilaan hyvinvointia sekä ennaltaehkäisee ongelmien syntymistä ja puuttuu jo havaittuihin ongelmiin
- tukee ja ohjaa oppilaita arjen tilanteissa
- edistää omalta osaltaan työrauhaa ja hyvän ilmapiiriä sekä toisten huomioon ottamista

Koulunuorisotyöntekijä

- tukee ja edistää oppilaan hyvinvointia sekä ennaltaehkäisee ongelmien syntymistä ja puuttuu jo havaittuihin ongelmiin
- tukee ja ohjaa oppilaita arjen tilanteissa
- osallistuu koulun hyvinvoinnin ja hyvän ilmapiirin luomiseen ja kehittämiseen
- osallistuu yhteisölliseen opiskeluhoitotyöhön ja toiminnan kehittämiseen
- on jäsenenä yhteisöllisessä hyvinvointiryhmässä (koulukohtainen opiskeluhoitoryhmä)
- toimii alansa asiantuntijana koulussa ja on konsultoitavissa tarvittaessa ja säännöllisesti
- voi osallistua joskus myös yksilökohtaiseen työhön oppilaan tukena, mutta pääpaino on yhteisöllisessä työssä

Opiskeluhoitopalvelujen henkilöstö

- osallistuu koulun hyvinvoinnin ja hyvän ilmapiirin luomiseen ja kehittämiseen
- osallistuu yhteisölliseen ja yksilökohtaiseen opiskeluhoitotyöhön ja toiminnan kehittämiseen
- on jäsenenä yhteisöllisessä hyvinvointiryhmässä (koulukohtainen opiskeluhoitoryhmä)

- toimii alansa asiantuntijana koulussa ja on konsultoitavissa tarvittaessa ja säännöllisesti
- osallistuu vanhempainiltoihin ja niiden suunnitteluun tarvittaessa
- tukee ja edistää oppilaan hyvinvointia, ennaltaehkäisee ongelmien syntymistä ja puuttuu jo havaittuihin ongelmiin
- osallistuu opiskeluhoollon monialaisiin asiantuntijaryhmiin oppilas- ja opiskeluhooltolain mukaisesti
- osallistuu oppimisen ja koulunkäynnin tuen monialaiseen käsittelyyn perusopetuslainsäädännön mukaisesti
- tukee oppilaan koulunkäyntiä ja toimii yhteistyössä oppilaan perheen, koulun sekä sopimuksen mukaan myös muiden yhteistyötahojen kanssa
- selvittää ja arvioi oppilaan tilannetta, auttaa oppilasta ja hänen perhettään työtehtävänsä mukaisesti, toimii yhteistyössä muiden tuen tarjoajien kanssa ja ohjaa tarvittaessa eteenpäin avun saamiseksi
- tukee ja ohjaa oppilasta muutostilanteissa ja siirtymävaiheissa sekä vastaa omalta osaltaan opetuksen kannalta välttämättömien tai muiden huoltajien kanssa sovittujen tietojen siirtämisestä oppilaan vaihtaessa luokkaa tai koulua

Edellä mainittujen asioiden lisäksi

Terveystoiminta

- koordinoi kouluterveydenhuollon toimintaa ja vastaa siitä tiedottamisesta oppilaille, vanhemmille ja opettajille oman koulunsa osalta
- tukee ja edistää oppilaan terveyttä ja hyvinvointia, ennaltaehkäisee ongelmien syntymistä ja puuttuu jo havaittuihin ongelmiin
- tekee terveystarkastukset asetuksen ja sosiaali- ja terveystoimen ohjeiden mukaisesti
- osallistuu omalta osaltaan koulun turvallisuuden ja terveellisuuden ylläpitämiseen ja tarkistamiseen
- osallistuu koulunkäynnin ja oppimisen tuen tarpeen selvittämiseen kutsuttaessa
- suunnittelee tarvittavaa oppimisen ja koulunkäynnin tukea yhdessä opettajien ja vanhempien kanssa ja seuraa niiden vaikutuksia oppilaiden koulunkäyntiin monialaisessa yhteistyössä
- voi toimia yhteistyökumppanina oppimisen ja koulunkäynnin tuen valmistelussa tai jatkotutkimuksiin ja -hoitoon ohjauksessa
- tukee oppilaan koulunkäyntiä ja toimii yhteistyössä oppilaan perheen, koulun sekä sopimuksen mukaan myös muiden yhteistyötahojen kanssa
- tekee yhteistyötä mm. terveystieteiden ja erikoissairaanhoidon kanssa

Lääkäri

- on kouluterveydenhuollon lääketieteellinen asiantuntija
- tekee terveystarkastukset asetuksen ja sosiaali- ja terveystoimen ohjeiden mukaisesti
- osallistuu opiskeluhooltotyöhön ja sen toiminnan kehittämiseen mahdollisuuksien mukaan
- osallistuu oppimisen ja koulunkäynnin tuen monialaiseen valmisteluun tarpeen mukaan

Psykologi

- tukee ja edistää oppilaan terveyttä ja hyvinvointia, ennaltaehkäisee ongelmien syntymistä ja puuttuu jo havaittuihin ongelmiin
- toimii yksilöiden, luokkien ja oppilasryhmien kanssa ja voi olla mukana oppilaiden ja yhteisön hyvinvointia tukevassa yhteisöllisessä työssä
- osallistuu oppimisen ja koulunkäynnin tuen tarpeen selvittämiseen kutsuttaessa

- suunnittelee tarvittavaa oppimisen ja koulunkäynnin tukea yhdessä opettajien ja vanhempien kanssa ja seuraa sen vaikutuksia oppilaiden koulunkäyntiin monialaisessa yhteistyössä sekä tutkimusten aikana
- tutkii oppimisvaikeuksien syitä ja yhdessä oppilaan, huoltajien ja koulun kanssa, pyrkii löytämään keinoja niiden ratkaisemiseksi.
- voi toimia yhteistyökumppanina oppimisen ja koulunkäynnin tuen valmistelussa tai jatkotutkimuksiin ja -hoitoon ohjauksessa
- tukee oppilaan koulunkäyntiä ja toimii yhteistyössä oppilaan perheen, koulun sekä sopimuksen mukaan myös muiden yhteistyötahojen kanssa
- tekee yhteistyötä mm. lasten ja nuorten mielenterveyspalvelujen ja erikoissairaanhoidon kanssa

Kuraattori

- tukee ja edistää oppilaan sosiaalista ja psyykkistä hyvinvointia, ennaltaehkäisee ongelmien syntymistä ja puuttuu jo havaittuihin ongelmiin
- toimii yksilöiden, luokkien ja oppilasryhmien kanssa
- osallistuu oppimisen ja koulunkäynnin tuen tarpeen selvittämiseen kutsuttaessa
- suunnittelee tarvittavaa oppimisen ja koulunkäynnin tukea yhdessä opettajien ja vanhempien kanssa ja seuraa niiden vaikutuksia oppilaiden koulunkäyntiin monialaisessa yhteistyössä
- voi toimia yhteistyökumppanina oppimisen ja koulunkäynnin tuen valmistelussa tai jatkotutkimuksiin ja -hoitoon ohjauksessa
- tukee oppilaan koulunkäyntiä ja toimii yhteistyössä oppilaan perheen, koulun sekä sopimuksen mukaan myös muiden yhteistyötahojen kanssa
- tukee oppilasta muutostilanteissa ja siirtymävaiheissa
- selvittää ja arvioi oppilaan ja mahdollisesti perheen tilannetta ja ohjaa tarvittaessa eteenpäin avun saamiseksi
- tekee yhteistyötä mm. kasvatus- ja perheneuvolan, sosiaalihuollon ja lastensuojelun kanssa

2

Arvio opiskeluhoollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista

Opetussuunnitelman perusteet

Arvioon opiskeluhoollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista (kouluterveydenhuolto sekä kuraattori- ja psykologipalvelut) kootaan tiedot kultakin koululta. Tiedot ilmoitetaan opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelmassa opiskeluhoitopalvelujen ammattilaisten henkilötyövuosina. Arvioilla varmistetaan opiskeluhoitopalvelujen riittävyys huomioiden oppilaiden ja kouluyhteisön tarpeet, terveystarkastusten ja henkilöstömitoitusten toteutuminen sekä palvelujen järjestäminen määrääjassa.

Arvio opiskeluhoollon kokonaistarpeesta

Arvioon kokonaistarpeesta sisältyvät yksilökohtaisessa ja yhteisöllisessä opiskeluhoitotyössä sekä opiskeluhoollon yhteistyössä tarvittavat resurssit. Kokonaistarpeen arviossa huomioidaan esimerkiksi kouluyksiköiden määrä ja koulujen oppilasmäärä sekä toimintaympäristön erityispiirteet. Arviossa huomioidaan lisäksi esimerkiksi eri ikäisten,

oppimisen ja koulunkäynnin tukea tarvitsevien ja maahanmuuttotasaustaisten oppilaiden lukumäärät ja osuudet. Arviossa hyödynnetään monipuolisesti paikallista lasten ja nuorten terveyttä, hyvinvointia ja elinoloja koskevaa seurantatietoa, jota on koottu myös oppilailta ja huoltajilta, opetushenkilöstöltä ja opiskeluhoitopalvelujen ammattilaisilta.

Arvio käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista

Opetuksen järjestäjän arviossa käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista ilmoitetaan kaikkien opiskeluhoitopalvelujen ammattilaisten (kouluterveydenhuolto sekä kuraattori- ja psykologipalvelut) henkilötyövuodet.

Kangasniemen täydennys

Opiskeluhoitosuunnitelmassa on kuvattava käytettävissä olevat opiskeluhoitopalvelut ja arvio opiskeluhoitopalveluiden tarpeesta. Hyvinvointialue ilmoittaa henkilötyövuodet ja oppilasmäärät sekä arvio palvelujen riittävydestä kootaan kouluilta ja oppilaitoksista hyvinvointialueen ohjeiden mukaan. Tiedot ilmoitetaan hyvinvointialueelle palvelujen henkilötyövuosina. Arvioilla varmistetaan palvelujen riittävyys (oppilaiden ja yhteisön tarpeet), terveystarkastusten toteutuminen, henkilöstömitoitusten toteutuminen sekä palvelujen järjestäminen määräajassa.

Arvioon opiskeluhoitopalveluiden kokonaistarpeesta sisältyvät yksilökohtaisessa ja yhteisöllisessä opiskeluhoitotyössä sekä opiskeluhoollon yhteistyössä tarvittavat opiskeluhoitopalveluiden resurssit. Kokonaistarpeen arviossa huomioidaan esimerkiksi yksiköiden määrä ja oppilasmäärä sekä toimintaympäristön erityispiirteet.

Arviossa käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista ilmoitetaan kaikkien opiskeluhoitopalvelujen ammattilaisten henkilötyövuodet eli koulu- ja opiskeluhoitopalveluiden terveydenhoitajat ja lääkärit sekä kuraattori- ja psykologipalvelut.

Esi- ja perusopetuksen täydennys

Hyvinvointialue ilmoittaa koulutuksen järjestäjälle käytettävissä olevien opiskeluhoitopalveluiden henkilötyövuodet kouluittain. Koulukohtainen opiskeluhoitoryhmä eli yhteisöllinen hyvinvointiryhmä tekee arvion opiskeluhoitopalveluiden tarpeesta. Arvio päivitetään vuosittain tai hyvinvointialueen kanssa sovittujen menettelyjen ja aikataulujen mukaan ja toimitetaan hyvinvointialueelle.

3

Yhteisöllinen opiskeluhoito

Opetussuunnitelman perusteet

Yhteisöllinen opiskeluhoito on tärkeä osa perusopetuksen toimintakulttuuria ja sen kehittäminen edellyttää johtamista. Oppilaiden terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen kuuluu yhteisöllisen työn kokonaisuuteen². Tällä tarkoitetaan toimintaa, jonka avulla seurataan ja kehitetään yhteisöllistä ja yksilöllistä hyvinvointia sekä terveellisen, turvallisen ja esteettömän oppimisympäristön syntymistä, edistetään mielenterveyttä ja oppimista sekä ehkäistään syrjäytymistä. Koulun henkilökunnalla on ensisijainen vastuu kouluyhteisön hyvinvoinnista.

² Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 6 §

3.1 Kouluyhteisön toimenpiteet yhteisöllisen opiskeluhoollon edistämiseksi

Yhteisöllinen opiskeluhoolto on tärkeä osa perusopetuksen toimintakulttuuria ja sen kehittäminen edellyttää johtamista. Oppilaiden terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen kuuluu yhteisöllisen työn kokonaisuuteen. Tällä tarkoitetaan toimintaa, jonka avulla seurataan ja kehitetään yhteisöllistä ja yksilöllistä hyvinvointia sekä terveellisen, turvallisen ja esteettömän oppimisympäristön syntymistä, edistetään mielenterveyttä ja oppimista sekä ehkäistään syrjäytymistä. Koulun henkilökunnalla on ensisijainen vastuu kouluyhteisön hyvinvoinnista.

Koulujen opiskeluhooltoryhmät kokoontuvat vähintään kaksi kertaa lukuvuodessa. Opiskeluhooltoryhmään kuuluvat rehtori, opettajien edustajat, erityisopettaja, kouluterveydenhoitaja, koulukuraattori, koulupsykologi sekä jatkossa myös yhteistyötoimikunnan edustaja ja tarvittaessa voidaan kutsua muita asiantuntijoita. Opiskeluhooltoryhmän painopiste on ennaltaehkäisevässä työssä ja koulun tukimuotojen suunnittelussa. Myös oppilaskunta tulee ottaa mukaan koulun opiskeluhoollon edistämiseen.

Yhteisöllinen opiskeluhoolto koostuu mm. seuraavista asioista:

- Tunne- ja vuorovaikutustaitojen ja mielenterveyden edistäminen
- Kiusaamisen, häirinnän ja väkivallan ehkäisy
- Oppilaiden osallisuuden vahvistaminen
- Opintojen etenemisen edistäminen
- Hyvinvointia tukeva koulutyön järjestäminen sekä poissaolojen ehkäisy
- Terveyttä ja hyvinvointia edistävien elintapojen tukeminen
- Kouluympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden sekä yhteisön hyvinvoinnin edistäminen ja tarkastaminen (ks. luku 3.7)
- Huoltajien osallisuuden edistäminen
- Yhteistyö lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi (ks. luku 5)

3.2 Yhteisöllisen opiskeluhoollon toimintatavat esi- ja perusopetuksessa

Yhteisöllinen opiskeluhoolto on keskeinen osa esi- ja perusopetuksen toimintakulttuuria ja sen kehittäminen edellyttää johtamista. Lasten ja nuorten terveyden sekä hyvinvoinnin edistäminen kuuluu yhteisöllisen työn kokonaisuuteen³. Tällä tarkoitetaan toimintaa, jonka avulla seurataan ja kehitetään yhteisöllistä ja yksilöllistä hyvinvointia sekä terveellisen, turvallisen ja esteettömän oppimisympäristön syntymistä, edistetään mielenterveyttä ja oppimista sekä ehkäistään syrjäytymistä. Esi- ja perusopetuksen henkilökunnalla on ensisijainen vastuu opetusyhteisön hyvinvoinnista.

³ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 6 §

3.3 Oppilaiden ja koulu yhteisön hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden seuraamisen käytännöt ja keskeiset tulokset

Oppilaiden ja huoltajien osallisuus ja kuulluksi tuleminen on yhteisöllisessä oppilashuollossa tärkeää ja hyvinvointia vahvistavaa. Oppilaiden osallisuuden edistäminen on opetuksen järjestäjän tehtävä. Oppilashuolto luo koulu yhteisössä edellytyksiä yhteenkuuluvuudelle, huolenpidolle ja avoimelle vuorovaikutukselle. Osallisuutta lisäävät toimintatavat edesauttavat myös ongelmien ennalta ehkäisyä, niiden varhaista tunnistamista ja tarvittavan tuen järjestämistä.

Oppilaalla on oikeus turvalliseen opiskelu ympäristöön. Opetuksen järjestämisen lähtökohtana on oppilaiden ja henkilökunnan turvallisuuden varmistaminen kaikissa tilanteissa. Rauhallinen ilmapiiri edistää työrauhaa. Koulun järjestyssäännöt lisäävät koulu yhteisön turvallisuutta ja viihtyisyyttä.

Oppilaiden ja koulu yhteisön hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden seuraamista toteutetaan koulutyön aikana osana opetustyötä sekä säännöllisesti toistettavilla viihtyvyysskyselyillä. Lisäksi asiaa seurataan THL:n kouluterveyskyselyillä (joka toinen vuosi 4.–5.- ja 8.–9. luokille), terveydenhoitajan ja koululääkärin suorittamilla laajoilla terveystarkastuksilla, turvallisuuskävelyillä ja kolmen vuoden välein suoritettavilla koulu yhteisön tarkastuksilla.

Tuloksia käsitellään yhteisöllisissä opiskeluhoitoryhmissä. Tuloksia hyödynnetään opiskeluhoollon kokonaistarpeen arvioimisessa ja resurssien kohdentamisessa yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa.

3.4 Koulukohtaisten opiskeluhoitoryhmien johtaminen, kokoonpano ja toimintatavat

Koulukohtaisia opiskeluhoitoryhmiä johtaa rehtori. Opiskeluhoitoryhmät kokoontuvat vähintään kaksi kertaa vuodessa. Opiskeluhoitoryhmän työskentelyn painopiste on ennaltaehkäisevässä työssä ja koulun tukimuotojen suunnittelussa.

Kyläkouluilla opiskeluhoitoryhmään kuuluvat rehtorin lisäksi opettajat, kouluterveydenhoitaja, koulukuraattori, psykologi sekä huoltajien ja rehtorin arvion mukaan myös oppilaiden edustajat. Opiskeluhoitoryhmä kokoukseen voidaan tarvittaessa pyytää muita edustajia.

Kirkonkylän kouluissa opiskeluhoitoryhmään kuuluvat koulun vuosiluokkatason mukaan rehtori, erityisopettaja, opinto-ohjaaja, terveydenhoitaja, kuraattori, psykologi ja tarpeen mukaan koululääkäri. Opiskeluhoitoryhmä kokoukseen voidaan tarvittaessa pyytää oppilaiden edustajia.

3.5 Yhteinen vastuu koulupäivästä ja yhteistyö sekä poissaolojen ehkäiseminen, suunnitelmallinen seuraaminen ja poissaoloihin puuttuminen

Keskeiset tavoitteet ja toimintatavat hyvän ja turvallisen koulupäivän luomiseksi ja yhteistyön järjestämiseksi

Kaikki koulun oppilaat ja aikuiset muodostavat yhteisön, jonka jokainen jäsen kantaa vastuuta omasta toiminnastaan omassa asemassaan siten, että se palvelee koko kouluyhteisön hyvinvointia ja turvallisuutta. Koulun aikuiset toimivat joko virkavastuullaan tai työntekijöinä ja oppilaat toimivat perusopetuslain ja asetuksen mukaisin velvoittein. Kouluyhteisössä toimintaa ohjaavat osaltaan koulun järjestyssäännöt.

Kouluyhteisössä puututaan koulun aikuisten toimesta viipymättä sellaiseen toimintaan, joka ei edistä tai vaarantaa hyvän ja turvallisen koulupäivän toteutumisen.

Koulu toimii yhteistyössä oppilaiden huoltajien, opetuksen järjestäjän, varhaiskasvatuksen, oppilas- ja opiskelijahuoltopalvelut tuottavan organisaation sekä muiden yhteiskunnan toimijoiden kanssa.

Yhteistyötä huoltajien kanssa toteutetaan säännöllisesti sekä koulu-, ryhmä-, yksilökohtaisissa koulun ja huoltajien välisissä opetus- ja lukuvuosisuunnitelmissa määritellyissä tapaamisissa ja tapahtumissa. Tavanomaista arjen viestintää toteutetaan ennen kaikkea sähköisin kanavin.

Yhteistyötä oppilashuollon edustajien kanssa toteutetaan sekä arjen työssä että koulujen ja opetuksen järjestäjän oppilashuollollisissa ryhmissä.

Muiden toimijoiden kanssa toteutettava yhteistyö suunnitellaan opetuksen järjestäjän ja koulujen toimesta siten, että se edistää yhteistyötä eri tahojen kanssa opetussuunnitelman toteuttamiseksi käytännössä. Keskeisimpiä yhteistyökumppaneita ovat nuorisotoimi, seurakunnat, poliisi, erilaiset järjestöt ja mahdollisesti myös yritykset. Koulut kirjaavat yhteistyön lukuvuosisuunnitelmiinsa.

Toimintamalli oppilaiden poissaolojen ehkäisemiseksi ja suunnitelmalliseksi seuraamiseksi sekä niihin puuttumiseksi

Opetuksen järjestäjä vastaa kouluun kiinnittymistä, koululäsnäoloa ja vertaissuhteita tukevan ja poissaoloja ennaltaehkäisevän suunnitelman luomisesta sekä koulujen ohjaamisesta toteuttamaan suunnitelmaa sekä pyytää kouluilta tietoja säännöllisesti lukukausittain poissaoloihin ja niiden seuraamiseen liittyen.

Koulun tasolla rehtori, opettajat ja koulun muu henkilökunta vastaavat siitä, että oppilailla on mahdollisuus kiinnittyä kouluun ja koulussa oleminen on mielekästä hyvän ja turvallisen koulu- ja oppimisympäristön osalta. Koulun aikuiset edistävät omalla toiminnallaan ja esimerkiksi hyvien vertaissuhteiden muodostumisesta, mikä ehkäisee poissaoloja ja antaa oppilaille hyvän toimintamallin omaan toimintaansa.

Poissaolot kirjataan Wilma-järjestelmään. Rehtori, luokanopettajat ja luokanvalvojat seuraavat oppilaiden poissaoloja säännöllisesti viikoittain ja koulukohtaisesti kuukausittain. Tieto on saatavissa Wilma-järjestelmästä reaaliaikaisesti, jolloin se on käytettävissä poissaolojen ehkäisemiseen ja varhaiseen puuttumiseen lukuvuoden aikana

Poissaoloihin puututaan suunnitelmallisesti alla esitetyn mukaisesti kaikkien poissaolojen osalta (luvaton poissaolo, sairauspoissaolo ja muu huolestuttava poissaolo):

Puheeksi ottaminen

Kun oppilaan poissaoloista herää huoli kotona/koulussa, luokanopettaja/ luokanvalvoja keskustelee asiasta oppilaan kanssa ja on yhteydessä huoltajiin ja sopii mahdollisesta yhteydenotosta oppilashuollon työntekijään. Opettajalla on lain mukainen velvoite puuttua poissaoloihin, mikäli hänelle nousee asiasta huoli. Oppilashuoltohenkilöstön konsultointi mahdollisimman matalalla kynnyksellä.

Alle 30 tuntia poissaoloja

Ei huolta, mikäli poissaoloihin on pätevä syy tai lupa vanhemmilta.

Yli 30 tuntia poissaoloja

Jos tilanne ei korjaannu selvittelyn ja keskustelun jälkeen (poissaoloja yli 30h), opettaja kutsuu koolle palaverin. Palaveri kokoaa yhteen ne toimijat, jotka oppilas ja hänen huoltajansa arvioivat tarpeelliseksi oppilaan koulunkäynnin tukemisessa. Tällöin pohditaan myös, ketkä muut toimijat voisivat tukea oppilasta. Useimmiten mukaan kutsutaan myös joku/jotkut oppilashuollon työntekijöistä. Tarvittaessa voidaan muodostaa monialainen asiantuntijaryhmä, joka sopii tukitoimista ja seurannasta yhdessä. Koulun tukitoimet mietitään. Tarvittaessa koulun ulkopuolisten tahojen konsultointi. Tehdään perusteellinen kartoitus poissaolojen syistä ja kokonaistilanteesta.

Yli 50 tuntia poissaoloja

Luokanopettaja tai luokanvalvoja ottaa aina yhteys huoltajaan ja selvitetään tilannetta sekä opettaja ohjaa tarvittaessa oppilaan huolen perusteella kuraattorille, joka kutsuu huoltajan ja oppilaan koululle oppilashuollon palaveriin keskustelemaan poissaolojen syistä, opintojen etenemisestä ja tuen tarpeesta. Jos poissaolot edelleen jatkuvat, konsultoidaan oppilashuollon eri tahoja (terveydenhoitaja, koululääkäri, psykologi) ja käynnistetään monialainen yhteistyö, jos on kyse sairaudesta tai oireilusta (mieliala tai somaattinen oireilu) tutkimuksiin ohjaaminen tulisi ohjata välittömästi. Jos poissaoloja on todella runsaasti tai säännöllisesti, tulee harkita lastensuojeluilmoituksen tekemistä. Opiskeluhoollon työntekijöillä (kuraattori, terveydenhoitaja, psykologi, koululääkäri) on oikeus ja velvollisuus tehdä lastensuojeluilmoitus suurten poissaolomäärien vuoksi.

Yli 70 tuntia poissaoloja

Mikäli tukitoimet ja seurantalaverit eivät auta ja poissaoloja kaikesta huolimatta on jatkuvasti/runsaasti (yli 70 h), tehdään ensisijaisesti sosiaalihoitolain mukainen yhteydenotto tai lastensuojeluilmoitus konsultaation pohjalta. Koulu on tässä vaiheessa selvittänyt poissaolojen syitä omalta osaltaan ja käyttänyt koulun tukitoimia monipuolisesti. Lastensuojeluilmoituksen pohjana on huoli poissaolojen aiheuttamasta syrjäytymisriskistä ja

normaalin kehityksen ja koulunkäynnin vaarantumisesta. Ilmoituksessa mainitaan koulussa jo tehdyt kartoitukset, tukitoimet sekä huoltajien kanssa tehty yhteistyö. Sovitaan myös seurantalaverin ajankohta ja vastuuhenkilö oppilaan asioissa. Tilannetta seurataan jatkuvasti. Lastensuojeluilmoitus harkittava.

Poissaolojen ehkäisemisen ja seurannan sekä poissaoloihin puuttumisen toimintatavat sekä niiden suunnittelu koordinoidaan koulukohtaisessa opiskeluhoitoryhmässä.

Yhteistyö opiskeluhoitopalvelujen ammattilaisten kanssa poissaolojen ehkäisemisessä, niihin puuttumisessa sekä poissaolojen syiden selvittämisessä on kuvattu osaltaan yllä esitettyssä portaittaisessa järjestelmässä. Lähtökohtaisesti oppilas ohjataan opiskeluhoitopalveluihin, kun koulun aikuinen arvioi, että oppilas hyötyy oppilashuollon palveluista tai mikäli oppilas haluaa käyttää palveluja oma-aloitteisesti.

Poissaolojen ehkäisemiseen kuuluu osaltaan myös terveystarkastuksiin liittyvä yhteistyö. Koulun henkilökunta toimii asiassa yhteistyössä ja antaa kouluterveydenhuollon henkilölle sen tarkastusten kannalta tarpeelliseksi arvioimat tiedot, joiden luovuttamiselle ei ole estettä.

Poissaolomallin toteutumista seurataan koulukohtaisissa oppilashuoltoryhmissä lukukausittain ja opetuksen järjestäjän oppilashuollon ohjausryhmässä lukuvuosittain.

Yhteistyö koulun sisällä sekä koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa

Koulun sisällä tapahtuvaan yhteistyöhön osallistuvat kaikki kouluyhteisön jäsenet. Oppilaiden osallisuus varmistetaan tukemalla ja mahdollistamalla aktiivista oppilaskuntatoimintaa sekä huolehtimalla oppilaiden edustuksesta erilaisissa kouluyhteisön työryhmissä ja muissa vastaavissa toimielimissä. Oppilaiden osallisuus mahdollistetaan myös osana koulun opetusta ja muita toimintoja.

Koulun yhteistyö ulkopuolisten toimijoiden kanssa toteutetaan opetussuunnitelman opetuksellisten ja oppimiseen liittyvien tavoitteiden edistämiseksi ja toteuttamiseksi. Keskeisimpiä yhteistyökumppaneita ovat nuorisotoimi, seurakunnat, poliisi, erilaiset järjestöt ja mahdollisesti myös yritykset. Koulut kirjaavat yhteistyön lukuvuosisuunnitelmiinsa.

Koulun toteuttama yhteistyö suunnitellaan lukuvuosittain lukuvuosisuunnitelmassa ja arvioidaan lukuvuosikertomuksessa. Samat asiakirjat mahdollistavat myös toiminnan kehittämisen.

Kodin ja koulun yhteistyön keskeiset tavoitteet ovat hyvien vuorovaikutussuhteiden luominen ja ylläpitäminen kotien kanssa. Tämä mahdollistuu osallistamalla koteja koulun toimintaan erilaisissa tapahtumissa sekä luomalla pysyvät käytänteet kotien kanssa tehtävään yhteistyöhön ja kirjaamalla suunnitelmallisesti toteutettavat koulu-, ryhmä- tai yksilökohtaiset tapaamiset lukuvuosisuunnitelmaan.

3.6 Tupakkatuotteiden ja muiden päihteiden käytön ehkäisemisen ja käyttöön puuttuminen (osio ei koske esioppilaita)

Ehkäisevä päihdetyö kuuluu osaksi opiskeluhoollon kokonaisuutta, ja sillä edistetään sekä yhteisöllistä että yksilöllistä hyvinvointia ja edistetään oppimisympäristön terveellisyyttä ja turvallisuutta. Lasten ja nuorten päihteiden ja tupakka- ja nikotiinituotteiden käyttöä sekä rahapelaamista on tärkeää ehkäistä ja siihen tulee puuttua mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.

Yksiköihin luodaan toimintamallit, miten akuuteissa tilanteissa toimitaan, jos oppilas tai opiskelija käyttää tupakka- ja nikotiinituotteita koulun alueella, esiintyy päihtyneenä tai pelaa rahapelejä kouluajalla tai hänellä on hallussaan päihteitä oppilaitoksen alueella. Malli sisältää seuraavat asiat: 1) Miten asia otetaan puheeksi ja kartoitetaan jatkotuen tarve sekä määritellään vastuuhenkilö. 2) Miten huoltajia tiedotetaan. 3) Miten oppilas tai opiskelija ohjataan jatkotuen piiriin. 4) Seurannasta sopiminen.

Koulujen järjestyssääntöihin tuodaan maininta: Kouluun ei saa tuoda laissa kiellettyjä, vaarallisia tai omaisuuden vahingoittamiseen tarkoitettuja esineitä tai aineita. Samoin päihteiden ja tupakointivälineiden tuonti kouluun ja niiden käyttö koulussa on kielletty.

Ehkäisevän päihdetyön kannalta yhteisöllisessä opiskeluhoollossa olennaisia ovat erityisesti toimet, jotka edistävät vuorovaikutustaitoja, oppilaiden ja opiskelijoiden sitoutumista yhteisöön sekä edistävät terveyttä, turvallisuutta ja hyvinvointia.

Ehkäisevästä päihdetyöstä vastaa Kangasniemen kunnassa moniammatillinen työryhmä, joka tekee yhteistyötä hyvinvointialueen, yksiköiden sekä muiden toimijoiden kanssa ehkäisevän päihdetyön hyväksi.

Koulussa annetaan päihdekasvatusta osana ympäristöopin ja terveystiedon opetusta sekä muita oppiaineita ja se nivoutuu osaksi muuta ehkäisevän päihdetyön kokonaisuutta

Alaikäisen alkoholinkäytöstä ja kaiken ikäisten huumeiden käytöstä tulee olla yhteydessä opiskeluhoitopalveluihin sekä lastensuojeluun, joissa tilanne arvioidaan.

Epäiltäessä nuoren käyttävän päihteitä on tärkeää seurata säännöllisesti opiskeluhoollossa hänen tilannettaan koulussa tai oppilaitoksessa ja mahdollisia poissaoloja. Toistuvien havaintojen tai epäilyjen yhteydessä laaditaan kirjallinen suunnitelma seurannasta ja mahdollisesta hoitoonohjauksesta. Päihteitä käyttävää nuorta ja hänen perhettään ei tule jättää yksin, vaan heidät ohjataan tuen piiriin.

Mikäli opiskelijalla on hallussaan huumausaineita oppilaitoksen alueella, tulee ottaa yhteys poliisiin. Opettajalla ja rehtorilla on työpäivän aikana oikeus ottaa haltuun oppilaalta tai opiskelijalta muussa laissa kielletty esine tai aine, kuten alkoholi- ja rahapelituotteet. Laittomista päihteistä tehdään aina ilmoitus poliisille.

Mikäli huoli ei koske yksittäistä oppilasta tai opiskelijaa, vaan enemmänkin nuorten myönteistä suhtautumista päihteisiin laajemmin, on oppilaitoksen opiskeluhoitoryhmän perusteltua selvittää asiaa laajemmin.

3.7 Yhteistyö ja käytänteet kouluympäristön terveellisuuden ja turvallisuuden sekä kouluyhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa

Perus- ja esiopetuksen oppilaitosten kouluympäristön terveellisyyttä ja turvallisuutta arvioidaan sekä vuosittaisilla yksikkökohtaisilla turvallisuuskävelyillä että määräajoin 3 vuoden välein suoritettavilla yhteisöön kohdistuvilla tarkastuksilla. Tarkastukset tehdään yhteistyössä kiinteistöpalveluiden, hyvinvointialueen edustajien, työterveyshuollon, työsuojelun sekä terveystarkastajan kanssa, ja niille osallistuvat työterveyshuollon, työsuojelun, oppilaitosten edustajat, kiinteistön edustajat, Eloisan opiskeluhoollon osallistuja, ja ne kutsuu koolle koulun toiminnasta vastaava rehtori yhdessä työterveyshuollon kanssa.

4 Yksilökohtainen opiskeluhoolto eli toimenpiteet tarvittavien tukitoimien järjestämiseksi

Yksilökohtaisella opiskeluhoollolla tarkoitetaan neuvolapalveluita, kouluterveydenhuollon palveluja, opiskeluhoollon kuraattori- ja psykologipalveluja sekä yksittäistä oppilasta koskevaa monialaista yksilökohtaista opiskeluhoolltoa, jota toteutetaan monialaisessa asiantuntijaryhmässä. Yksilökohtaisessa opiskeluhoolllossa seurataan ja edistetään oppilaan kokonaisvaltaista terveyttä, hyvinvointia, osallisuutta ja oppimista, ehkäistään ongelmia ja tarjotaan varhaista tukea.

Yksilökohtainen opiskeluhoolto perustuu esiopetuksessa huoltajan suostumukseen ja perusopetuksessa aina oppilaan sekä tarvittaessa huoltajan suostumukseen. Oppilaan osallisuus ja mielipiteet otetaan huomioon toimenpiteissä ja ratkaisuisa hänen ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti. Yksilökohtaisessa työssä noudatetaan tietojen luovuttamista, saamista ja salassapitoa koskevia säännöksiä.

Koulun arjessa tapahtuva huolenpito oppilaasta koostuu vuorovaikutuksesta oppilaan ja kodin kanssa, toisten huomioimisesta ja koulun säännöistä sekä koulun hyvinvointia tukevasta toimintakulttuurista. Koulun toimintakulttuurin elementtejä yksittäistä oppilasta koskien ovat

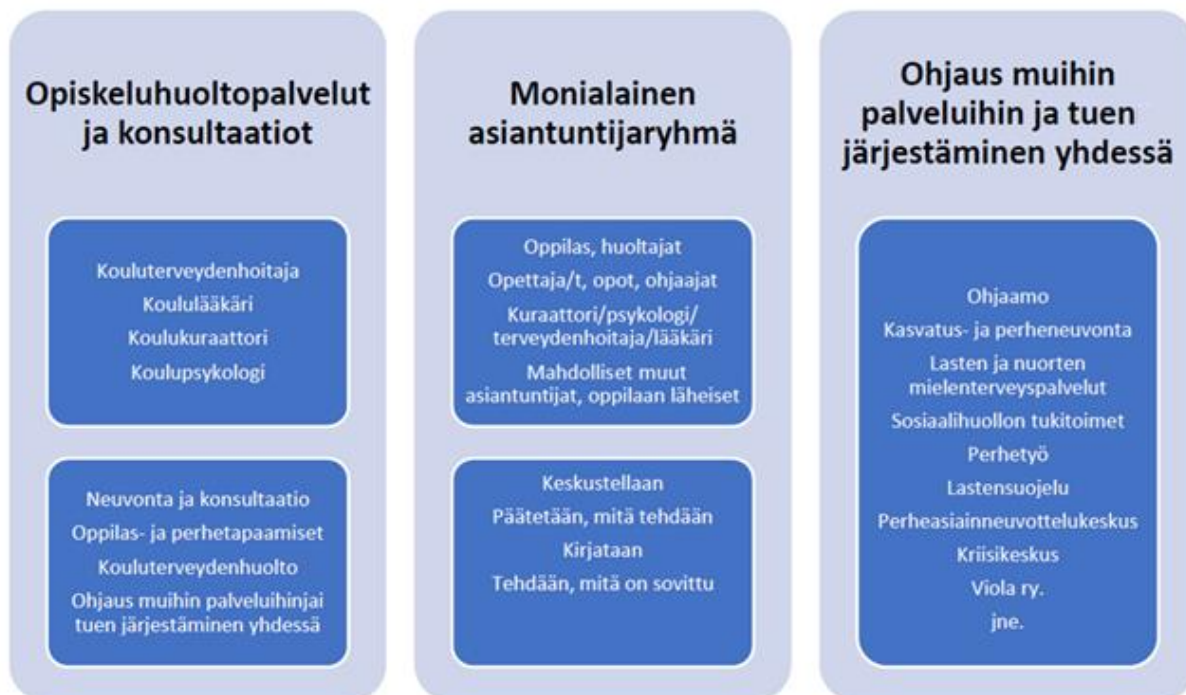
- Oppilaan kannustus, kasvatus, opetus, huolenpito ja seuranta koulun arjessa
- Keskustelu kodin ja koulun välillä (puhelut, viestit, tapaamiset, vanhempainartit)
- Arviointikeskustelut oppilaan ja huoltajien kanssa
- Kouluterveydenhuollon terveystarkastukset vuosittain sekä laajat terveystarkastukset 1., 5. ja 8.luokalla, jolloin mukana myös huoltaja(t)
- Muiden ammattilaisten tuki ja konsultointi tarvittaessa (eritysohjaaja, opinto-ohjaaja, kuraattori, psykologi, terveydenhoitaja, lääkäri, nuorisotyö)
- Toimintamallit erityisissä tilanteissa: kiusaaminen, poissaolot, päihteet jne.

4.1 Oppilaan ohjaaminen opiskeluhoolltopalveluihin (kouluterveydenhuolto, kuraattori- ja psykologipalvelut)

Jokaisella oppilaan kanssa koulussa työskentelevällä on velvollisuus ohjata oppilasta ja perhettä opiskeluhoolltopalveluihin, mikäli he havaitsevat tuen tarvetta. (OH-laki 16 §)

Palvelut ovat kuitenkin vapaaehtoisia ja oppilaan ja tarvittaessa huoltajien suostumukseen perustuvia. Poikkeuksena tästä ovat oppimisen ja koulunkäynnin tukeen ja kurinpitotilanteisiin liittyvät opiskeluhooltopalvelut. Ne järjestetään perusopetuslain nojalla ja mukaisesti.

Opiskeluhoollon tehtävä on varmistaa, että avun tarpeessa oleva lapsi tai nuori tunnistetaan ja että hänet saatetaan avun piiriin. Kun koulun henkilökuntaan kuuluvalla henkilöllä herää huoli, hän keskustelelee asiasta ensin lapsen tai nuoren kanssa. Hän välittää tiedon huolesta edelleen oppilaan luokanopettajalle tai luokanvalvojalle, joka on yhteydessä huoltajiin. Opettaja tiedottaa huoltajia ja ohjaa lapsen tai nuoren opiskeluhooltopalveluihin.

Kuva 1 Yksilökohtainen opiskeluhoolto

4.1.1 Kuraattori- ja psykologipalvelut

Kuraattorin ja psykologin työn tavoitteena on tukea ja edistää opiskelijoiden hyvinvointia, sosiaalisia ja psyykkisiä valmiuksia, opintojen etenemistä sekä ehkäistä niiden keskeyttämistä. Kuraattori ja psykologi toteuttavat yksilökohtaista opiskeluhooltotyötä oppilaan ja hänen huoltajiensa/muiden läheisten sekä muiden oppilaan asiassa mukana olevien ammattilaisten kanssa. Lisäksi kuraattori ja psykologi osallistuvat oppilaitoksen yhteisölliseen työhön oman ammattinsa edustajina sekä toimivat moniammatillisessa yhteistyössä oppilaitoksen sisäisten ja ulkoisten verkostojen kanssa.

Kuraattori tuo sosiaalialan asiantuntijana opiskeluhoollon toimintaan kokonaisvaltaisen näkökulman oppilaan elämäntilanteesta. Sosiaalisten vaikeuksien tunnistaminen ja selvittäminen sekä tukeminen niiden ratkaisemiseksi on olennainen osa oppilaitoksen sosiaalityötä. Kuraattorityön painotus on ennaltaehkäisevässä ja varhaisessa tuessa sekä opiskelijoiden ongelmien mahdollisimman varhaisessa selvittelyssä. Oppilas voi

hakeutua/ohjautua kuraattorin luo, jos mieltä askarruttaa mm. opintoihin, vuorovaikutussuhteisiin, perheeseen, vapaa-aikaan, tunne-elämään, arjessa selviytymiseen, päihteiden käyttöön, talouteen, asumiseen, kasvuun ja kehitykseen tai opiskelun siirtymävaiheisiin liittyvät asiat.

Kun opettaja ohjaa oppilaan kuraattorille, opettaja ilmoittaa asiasta oppilaan huoltajalle. Tässä tilanteessa on kuitenkin muistettava ottaa huomioon oppilaan itsemääräämisoikeus. Yksilökohtaista opiskeluhoitoa toteutetaan yhteistyössä oppilaan ja hänen huoltajiensa kanssa. Oppilaan omat toivomukset ja mielipiteet on otettava huomioon häntä koskevissa toimenpiteissä ja ratkaisuissa hänen ikänsä, kehitystasonsa ja muiden henkilökohtaisten edellytystensä mukaisesti.

Alaikäinen ja muu oikeustoimikelpoisuudeltaan rajoitettu henkilö, ottaen huomioon hänen ikänsä, kehitystasonsa ja muut henkilökohtaiset ominaisuutensa sekä asian laatu, voi painavasta syystä kieltää huoltajaansa tai muuta laillista edustajansa osallistumasta itseään koskevan opiskeluhoitoasian käsittelyyn sekä antamasta itseään koskevia salassa pidettäviä opiskeluhoitoa tietoja huoltajalleen tai muulle lailliselle edustajalleen, jollei se ole selvästi hänen etunsa vastaista. Arvion oikeustoimikelpoisuudeltaan rajoitetun edun toteutumisesta tekee opiskeluhoitoa henkilöstöön kuuluva sosiaali- tai terveydenhuollon ammattihenkilö.

Huoltajalla ei ole oikeutta kieltää alaikäistä käyttämästä opiskeluhoitoa palveluja (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 18 §).

Koulukuraattoriin voi olla yhteydessä esim. näissä asioissa:

- Koulutyöskentelyyn liittyvät asiat
- Sosiaaliset suhteet
- Perheeseen ja vapaa-aikaan liittyvät asiat
- Tunne-elämä
- Koulunkäynnin siirtymävaiheet

Koulukuraattorityön painotus on oppilaiden ongelmien varhaisessa selvittelyssä ja tuessa. Kuraattorit työskentelevät kouluilla ja tapaavat oppilasta yleensä koululla koulupäivän aikana. Kuraattori voi työskennellä useammalla koululla.

Opiskeluhoitoa psykologi tuo psykologista asiantuntijuutta oppilaitoksen käyttöön. Psykologin yksilö- ja asiakastyö sisältää oppilaan kehitykseen, oppimiseen, tai opiskeluun liittyvien kysymysten selvittelyn ja arvioinnin. Tähän kuuluu oppilaan psykologinen arviointi toimenpiteineen, tukitoimien ja opetusjärjestelyjen suunnittelu yhteistyössä oppilaitoksen henkilöstön kanssa sekä yhteistyö koulun ulkopuolisten tahojen kanssa. Asiakastyöhön kuuluu opiskelijoiden yksilöllinen tuki ja ohjaus mielen hyvinvointiin, sosiaaliseen vuorovaikutukseen tai oppimiseen liittyvissä pulmissa. Psykologi tarjoaa konsultaatiota koulun muulle henkilöstölle. Mahdollisen psykologin tutkimuksen tarpeen arvioi aina psykologi.

Oppilas voi hakeutua kuraattorin ja psykologin vastaanotolle oma-aloitteisesti, huoltajan, opettajan, terveydenhoitajan tai muun yhteistyökumppanin ohjaamana. Palvelut ovat vapaaehtoisia, luottamuksellisia ja maksuttomia. Tarvittaessa kuraattori ja psykologi ohjaavat opiskelijoita muiden tarvittavien palveluiden piiriin tai kutsuvat yhteistyökumppaneita mukaan oppilaan tueksi. Yhteistyökumppaneita ovat esimerkiksi koulu- ja opiskeluterveydenhuolto, kasvatus- ja perheneuvonta, perusterveydenhuollon mielenterveysvastaanotot kuten esim.

Välkkäri, lastensuojelu, Ohjaamo Olkkari, etsivä nuorisotyö, sekä erikoissairaanhoidon lasten-, nuoriso- ja aikuispsykiatrian vastaanotot.

Jokaiselle oppilaitokselle on nimetty kuraattori ja psykologi. Lisäksi jokaisen oppilaitoksen käytettävissä on oltava vastaavan kuraattorin palveluja, joka on sosiaalihuollon ammattihenkilöstä annetun lain 7 §:ssä tarkoitettu ammattihenkilö eli sosiaalityöntekijä. Kuraattorit ja psykologit työskentelevät joko yhdellä tai useammalla oppilaitoksella ja tapaavat opiskelijoita yleensä oppilaitoksissa koulupäivän aikana.

Kun opettajalla herää huoli oppilaan oppimisesta tai hyvinvoinnista, hän ottaa asian ensin puheeksi oppilaan ja tarvittaessa huoltajan kanssa. Oppilaan tilanteen selvittäminen ja arviointi voi alkaa konsultoimalla opiskeluhoollon toimijoita tai kutsumalla koolle yksilökohtainen monialainen opiskeluhoolloryhmä.

Jos oppilas (ja/tai huoltaja) toivoo yhteyttä kuraattoriin tai psykologiin, mahdollisuus keskusteluun on järjestettävä seitsemän koulun työpäivän kuluessa pyynnöstä, kiireellisissä tilanteissa samana tai seuraavana päivänä. Kiireellisyyden arvioi kuraattori tai psykologi. Kuraattoreihin ja psykologeihin saa parhaiten yhteyden Wilman kautta henkilökuntavalikon alta. Yhteyden saa myös sähköpostitse tai puhelimitse. Ennen yhteydenottoa on hyvä jutella asianomaisen oppilaan kanssa.

Psykologiin voi olla yhteydessä esim. näissä asioissa:

- Oppimiseen liittyvät asiat
- Koulutyöskentelyyn liittyvät asiat
- Tarkkaavaisuuteen liittyvät asiat
- Koulunkäynnin siirtymävaiheet

Psykologien työ koulussa painottuu oppimisen ja koulunkäynnin tukeen. Psykologi on arvioimassa oppilaskohtaisen tuen tarvetta sekä seuraamassa tukitoimien toimivuutta ja riittävyttä. Oppilaan tilanteen selvittäminen ja arviointi tapahtuvat joko konsultoimalla psykologia tai psykologi voi osallistua monialaisen ryhmän tapaamiseen, jossa keskustellaan tarvittavista tukitoimista. Mahdollisen koulupsykologisen tutkimuksen tarpeen arvioi psykologi.

Käytössä olevat työtavat ja menetelmät

- Koulun henkilöstön ja huoltajien konsultaatio, ohjaus ja neuvonta
- Ennalta ehkäisevä työ, esim.
 - tutustuminen luokkiin
 - työskentely luokan tai erilaisten ryhmien kanssa
- Yhteiset neuvottelut oppilaan tueksi perheen kanssa, esim.
 - opiskeluhoollon monialainen asiantuntijaryhmä
 - oppimisen tuen monialainen ryhmä
 - muiden tahojen kokoon kutumat ryhmät
- Tilanteen selvittäminen eri menetelmin, mm.
 - kuraattorin tukikeskustelut oppilaan kanssa
 - psykologin arviointi
 - vanhemmuuden tukeminen ja vahvistaminen, esim. työskentely työparina perheen kanssa, esim. Lapset puheeksi -keskustelu

Tukiessaan oppilasta ja perhettä psykologit ja kuraattorit tekevät yhteistyötä oppilaan ja perheen kanssa yhteisesti sovittujen tahojen kanssa tai ohjaavat heidät muiden palvelujen piiriin.

Yhteystiedot: ks. Wilma tai <https://etelasavonha.fi/palvelut/opiskeluhoolto/>

4.1.2 Kouluterveydenhuolto

Hyvinvointialueen on järjestettävä koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palvelut alueellaan sijaitsevien oppilaitosten oppilaille. Kangasniemellä kyseiset palvelut ja neuvolatoiminnan järjestää Etelä-Savon hyvinvointialue Eloisa.

Koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoa toteuttavat terveydenhoitajat ja lääkärit. Palveluja järjestettäessä on toimittava yhteistyössä alaikäisen oppilaan vanhempien ja huoltajien sekä muun opiskeluhoollon ja opetushenkilöstön sekä muiden tarvittavien tahojen kanssa.

Kouluterveydenhuolto on lakisääteinen peruskoululaisille ja heidän perheilleen suunnattu maksuton palvelu, joka on saatavilla koulupäivien aikana koululla tai sen välittömässä läheisyydessä.

Kouluterveydenhuollon tehtäviin sisältyvät:

- oppilaan kasvun ja kehityksen sekä terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen
- vanhempien ja huoltajien kasvatustyön tukeminen
- oppilaskohtaisen tuen tai tutkimusten tarpeen varhainen tunnistaminen ja tukeminen, pitkäaikaisesti sairaan lapsen omahoidon tukeminen yhteistyössä muiden opiskeluhoollon toimijoiden kanssa sekä tarvittaessa jatkotutkimuksiin ja -hoitoon ohjaaminen
- kouluympäristön terveellisyden ja turvallisuuden sekä yhteisön hyvinvoinnin edistäminen ja seuranta
- oppilaan terveydentilan toteamista varten tarpeelliset erikoistutkimukset

Lisäksi hyvinvointialue järjestää kouluikäisten suun terveydenhuollon.

Perusopetuksen jälkeen toisella asteella opiskelijalle on tarjolla opiskeluterveydenhuolto, joka on kouluterveydenhuoltoa laajempi palvelukokonaisuus.

Kouluterveydenhuoltoon saa yhteyden puhelimitse tai Wilman välityksellä.

Yhteystiedot: <https://etelasavonha.fi/palvelut/opiskeluhoolto/>

4.2 Monialainen asiantuntijaryhmä

Yksilökohtainen opiskeluhoolto perustuu oppilaan sekä tarpeen niin vaatiessa huoltajan suostumukseen. Oppilaan osallisuus, omat toivomukset ja mielipiteet otetaan huomioon häntä koskevissa toimenpiteissä ja ratkaisuissa hänen ikänsä, kehitystasonsa ja muiden henkilökohtaisten edellytystensä mukaisesti. Vuorovaikutus on avointa, kunnioittavaa ja luottamuksellista. Työ järjestetään niin, että opiskelija voi kokea tilanteen kiireettömänä ja hän tulee kuulluksi. Opiskeluhooltotyössä noudatetaan tietojen luovuttamista ja salassapitoa koskevia säännöksiä.

Asian käsittely myös yksittäisen oppilaan tueksi koottavassa monialaisessa asiantuntijaryhmässä ja ryhmän kokoonpano perustuu oppilaan tai tarvittaessa huoltajan suostumukseen. Oppilaan tai huoltajan yksilöidyllä kirjallisella suostumuksella asian käsittelyyn voi osallistua tarvittavia opiskeluhoollon yhteistyötahoja tai oppilaan läheisiä. Ryhmän jäsenillä on oikeus vaihtaa tietoa oppilaan asian hoitamiseksi tapaamisten välillä sekä lisäksi oikeus pyytää neuvoa oppilaan asiassa tarpeellisiksi katsomiltaan asiantuntijoilta.

Monialaisuus tarkoittaa sitä, että ryhmässä on mukana eri alojen ammattilaisia. Opettaja, terveydenhoitaja, psykologi, kuraattori tai muu opiskeluhoollon toimija, joka on havainnut huolen, saa huolen tietoonsa tai jolta opiskelija tai huoltaja on pyytänyt apua, tekee aloitteen kyseisen ryhmän kokoamiseksi. Ryhmään voidaan nimetä jäseniä ainoastaan oppilaan tai huoltajan suostumuksella. Ryhmän tehtävänä on yhdessä oppilaan ja tarvittaessa huoltajan kanssa selvittää tuen tarvetta, etsiä sopivia tukimuotoja sekä järjestää tarvittava tuki. Tuen tarpeen selvittelyn ja tuen järjestämisen jälkeen asiantuntijaryhmän voi olla tarpeellista kokoontua vielä tilanteen seuraamiseksi ja esimerkiksi arvioimaan järjestetyn tuen riittävyyttä ja hyötyä.

Asiantuntijaryhmän kokoamiseen pyydetään oppilaan ja/tai tarvittaessa huoltajan suullinen lupa ennen kokoamista ja lupa kirjataan Wilman oppilashuoltokertomukseen. Kirjallinen lupa tarvitaan, jos ryhmään osallistuu koulun ulkopuolisia henkilöitä tai muita läheisiä kuin oppilaan huoltajat.

Monialaisen asiantuntijaryhmän koolle kutsuminen tapahtuu siten, että tilannekohtaisesti sovitaan, toimiiko kutsujana koulun henkilöstöön kuuluva vai opiskeluhoolltopalveluiden ammattilainen. Yleensä kutsujana toimii henkilö, joka on tuonut huolen esille tai saanut huolen tietoonsa.

Kutsua laadittaessa arvioidaan, ketkä ovat olennaisia asian selvittämisessä ja tuen järjestämisessä, minkä lisäksi arvioidaan erikseen asian kiireellisyys,

Koulun ja opiskeluhoolltopalvelujen henkilöstön osalta riittää suullinen suostumus, joka kirjataan, mutta mikäli ryhmään kuuluu muita osallistujia kuten tukihenkilö, lastensuojelun työntekijä, puheterapeutti, toimintaterapeutti hankitaan kirjallinen suostumus, joka arkistoidaan.

4.3 **Opiskeluhoolltokertomusten laatiminen, säilytys ja vastuuhenkilön nimeäminen opetuksen järjestäjän opiskeluhoolltorekisterille**

Opiskeluhoolltokertomus laaditaan Wilmaan opiskelijan tietoihin. Kertomukset muodostavat koulutuksen järjestäjän opiskeluhoolltorekisterin, jonka vastuuhenkilönä toimii Wilman pääkäyttäjä.

Mikäli oppilas vaihtaa koulua ja saman asian käsittely jatkuu seuraavassa koulussa, niin opiskeluhoollon asiakirjoja ei saa siirtää ilman lupaa. Tiedon siirtoon pyydetään oppilaan ja huoltajan lupa. Suostumus asian käsittelyyn opiskeluhoollon asiantuntijaryhmässä tulostetaan

oppilaan ja huoltajan allekirjoitettavaksi. Suostumusta voidaan myöhemmin täydentää samaan asiakirjaan.

Asiakirjat säilytetään siten, että yhtä oppilasta koskevat asiakirjat ovat oma kokonaisuutensa, ja että mahdolliset useat suostumuslomakkeet asian käsittelyyn säilytetään yhdessä. Asiakirjat säilytetään mapissa oppilaan/opiskelijan nimen mukaisessa aakkosjärjestyksessä löydettävyyden ja käytettävyyden varmistamiseksi. Koulukohtaisesti voidaan ratkaista, säilytetäänkö kaikki suostumukset yhtenä kokonaisuutena, vai onko tarkoituksenmukaisempaa muodostaa useampi kokonaisuus. Oppilaiden asiakirjat säilytetään joka tapauksessa omina kokonaisuuksinaan.

4.4 Tarvittavan opiskeluhoillon järjestäminen kurinpitotoimen tai oppilaan opetukseen osallistumisen epäämisen yhteydessä (alakohta ei koske esiopetusta)

Tarvittavat opiskeluhoillon palvelut ovat käytössä myös opetukseen osallistumisen epäämisen yhteydessä. Epäämisen aikana oppilaalle on järjestettävä mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti oppilashuollon psykologin tai kuraattorin kanssa⁴. Lisäksi oppilaalle on järjestettävä muu hänen tarvitsemansa tuki epäämisen aikana ja oppilaan palatessa opetukseen. Oppilaalle tehdään suunnitelma opetukseen palaamisen tukemiseksi.

4.5 Opettajan laajaan terveystarkastukseen luokilla 1, 5 ja 8 antaman oppilaan selviytymistä ja hyvinvointia kuvaavan arvion toimintakäytänteet (ml. suostumuksen hankkiminen) koulussa

Luokanopettaja tai luokanvalvoja täyttää omalta osaltaan arvion oppilaan selviytymisestä ja hyvinvointia kuvaavasta arvioista ns. laajoissa terveystarkastuksissa. Opettajien täyttämiä laajojen terveystarkastusten arvioita oppilaan selviytymisestä ja hyvinvoinnista voidaan hyödyntää arviointikeskusteluissa ja vanhempainvarteissa.

4.6 Oppilaan koulupäivän aikaisen erityisruokavalion tai lääkityksen ilmoittamisen käytänteet

Terveystarkastajalla on tieto oppilaan sairauksista, niiden vaatimasta hoidosta ja lääkityksestä sekä erityisruokavaliosta. Kouluterveydenhoitaja välittää huoltajien luvalla tarpeellisen tiedon sekä opettajille että ruokapalveluista vastaavalle henkilölle.

Oppilaan turvallisen lääkehoidon kannalta on olennaista, että koulun henkilöstö, vanhemmat, erikoissairaanhoito ja kouluterveydenhuolto tekevät yhteistyötä. Lääkehoitoon kouluttamaton henkilö voi antaa lääkärin määräämää, luonnollista tietä annettavaa lääkehoitoa. Tällöin lääkehoidon toteuttaminen perustuu työntekijän suostumukseen, perehdytykseen, lisäkoulutukseen sekä lääkärin antamaan lupaan.

⁴ Perusopetuslaki 36 h §

Mikäli perusopetuksen oppilaalla on lääkitys, jonka toteuttamisessa hän tarvitsee koulupäivän aikana aikuisen tukea, tulee huoltajan ilmoittaa lääkityksestä opettajalle/luokanohjaajalle. Vanhempien on huolehdittava siitä, että oppilaan lääkehoidon toteuttamisesta sovitaan yhdessä terveys- ja opetustoimen henkilöstön kanssa. Lisäksi huoltaja toimittaa selkeät ja yksinkertaiset kirjalliset ohjeet lääkeannoksista sekä muut tarpeelliset ohjeet ja sopii lääkehoidon toteuttamisesta opettajan/luokanohjaajan kanssa. Tarvittaessa opiskelijalle tehdään kirjallinen lääkehoitosuunnitelma yhteistyössä kouluterveydenhuollon kanssa.

Lääkehoitosuunnitelmaan kirjataan: 1) Lääkityksen toteuttaja sekä tämän varahenkilö. 2) Lääkityksen toteuttajien perehdytys. 3) Erityistilanteisiin varautuminen. 4) Ensiapukäytännöt. 5) Työnjako ja vastuut koulun toimijoiden, vanhempien ja lapsen kesken.

Opetuksen järjestäjä voi laatia asiasta tarkempia ohjeita ja lomakkeita yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa esim. sosiaali- ja terveysministeriön suositusten mukaan. Lääkehoitoa koskevat ohjeet ja lomakkeet eivät ole osa opetussuunnitelmaa.

5 Yhteistyön järjestäminen oppilaiden ja heidän perheidensä sekä koulussa työskentelevien ja muiden oppilaiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa

Opiskeluhoito on kaikkien kouluyhteisössä työskentelevien ja opiskeluhoitopalvelujen ammattilaisten yhteinen tehtävä. Oppilaiden, huoltajien, opetustoimen henkilöstön ja opiskeluhoitopalvelujen työntekijöiden sekä yhteistyötahojen osallisuus opiskeluhoollon toimintatapojen suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioinnissa on opiskeluhoollon keskeistä. Tämä edellyttää yhteisiä toimintatapoja ja erityisesti opetuksen järjestäjän ja hyvinvointialueen yhteistyötä.

5.1 Oppilaiden, huoltajien, opetustoimen henkilöstön ja opiskeluhoitopalvelujen osallisuus opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelman laatimiseen ja yhteisöllisen opiskeluhoollon toteuttamiseen

Opiskeluhoitopalveluita ovat psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä terveydenhoitopalvelut⁵. Näiden asiantuntijoiden tehtävät liittyvät niin lapseen, lapsen kehitysympäristöön kuin yhteistyöhön. Palveluja tarjotaan siten, että ne ovat helposti saatavilla⁶. Palvelut järjestetään lain edellyttämässä määrääjässä⁷. Opiskeluhoitotyötä ohjaavat luottamuksellisuus, kunnioittava suhtautuminen lapseen ja huoltajaan sekä heidän osallisuutensa tukeminen.

Ensisijainen vastuu opiskeluyhteisön hyvinvoinnista on oppilaitoksen henkilökunnalla. Jokainen koulun ja oppilaitoksen työntekijä toimii työssään opiskelijahuollon tavoitteiden

⁵ oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 3 § 3 mom ja terveydenhuoltolaki 1326/2010 15 §

⁶ Eduskunnan sivistysvaliokunnan mietintö 14/2013 vp.

⁷ oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 15 § ja 17 §

mukaisesti. Henkilöstö vastaa niin yhteisöllisestä ja ennaltaehkäisevästä opiskeluhoollosta kuin huolen puheeksi ottamisesta yksilöllisessä opiskeluhoollossa.

Opiskeluhoitosuunnitelma on päivitetty syksyn 2025 aikana. Opiskeluhoitosuunnitelman päivitys on käynyt lausuntokierroksella koulujen rehtoreilla, kuntakohtaisessa opiskeluhoollon ohjausryhmässä, ja sen osioista on pyydetty lausuntoja henkilöstöltä.

5.2 Koulun opetus- ja muun henkilöstön perehdytys ja osaamisen varmistaminen yhteisöllisessä työssä

Perehdytyksestä vastaa ensisijaisesti rehtori. Perehdytystä voi sovittaessa tehdä joku muu kuin edellä mainittu. Osaamisen varmistaminen toteutetaan yhteisissä kokouksissa ja arviointipalaverissa sekä mahdollisesti vesoissa ja lisäkoulutuksilla.

5.3 Opiskeluhoollon moniammatillinen yhteistyö oppimisen ja koulunkäynnin tuen, joustavan perusopetuksen ja sairaalaopetuksen yhteydessä

Koulu tekee yhteistyötä opetuksen järjestämiseksi hyvinvointialueen henkilöstön kanssa oppilaan tuentarpeen selvittämisessä ja tukitoimien toteuttamisessa. Oppilashuollon järjestäminen on selvitetty esi- ja perusopetuksen opiskeluhoollon suunnitelmassa. Opiskeluhoitopalvelut tuottaa Etelä-Savon hyvinvointialue. Kouluilla työskentelevät kouluterveydenhoitaja, koulukuraattori ja koulupsykologi. Myös koululääkäri käy kouluilla tarpeen mukaan.

Opiskeluhoollon edustajat osallistuvat tarvittaessa oppilaskohtaisen tuen tarpeen arviointiin, ja he voivat osallistua myös oppilaan tuen suunnitteluun ja toteutukseen. Tarvittaessa yhteistyötä tehdään myös muiden toimijoiden kanssa. Oppilaan tuen järjestämiseksi on lisäksi mahdollista konsultoida esimerkiksi Sateenkaaren erityiskoulua, Valteri-koulu Mikaelia ja sairaalakouluja.

5.4 Yhteistyö muiden oppilaiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa kuten perheneuvola, nuorisotoimi, lastensuojelu, erikoissairaanhoito ja poliisi

Perheneuvola

Kasvatus- ja perheneuvonnan sisältö jaetaan neljään ydintehtävään: vanhemmuuden tukeen, lapsen ja nuoren kasvun ja kehityksen tukeen, pari- ja perhesuhteiden tukemiseen sekä asiantuntija-apuun. Lastenneuvolassa seurataan lasten kasvua ja kehitystä. Neuvolaterveydenhoitajan kanssa voi keskustella perheen terveyteen, hyvinvointiin ja vanhemmuuteen liittyvistä asioista. Palvelusta vastaa Eloisa-hyvinvointialue ja on osa esiopetuksen nivelvaihetta.

Nuorisotoimi

Nuorisotoimi kuuluu vapaa-aikatoimeen, ja sen toimintaa ohjaa nuorisolaki. Nuorisotoiminnan tavoite on pyrkiä tuottamaan lapsille ja nuorille matalan kynnyksen palveluita sekä luoda puitteet lasten ja nuorten omalle toiminnalle ja vaikuttamismahdollisuuksille. Nuorisolaki pyrkii vahvistamaan nuorten elinolojen kehittämiseksi tehtävää laajapohjaista yhteistyötä sekä nuorten osallisuutta omassa elämässään ja arkiympäristössään. Nuorisotoimi tekee yhteistyötä poikkihallinnollisesti, ja sen toimintaan kuuluu myös koulunuorisotyötä. Kangasniemellä toimii myös nuorisovaltuusto, jonka puheenjohtaja osallistuu tarpeen mukaan kunnanvaltuuston kokouksiin.

Poliisi

Poliisi on mukana kunnissa tehtävässä moniammatillisessa yhteistyössä, jonka tavoitteena on ennalta estää nuorten ajautuminen rikollisuuteen. Tällaista on mm. ankkuritoiminta. Koulupoliisin tavoitteena on vierailla säännöllisin ajoin jokaisessa kouluyksikössä. Yhteistyötä tehdään tarvittaessa ajankohtaisten aiheiden tiimoilta.

Lastensuojelu

Lastensuojelun tehtävänä on auttaa perhettä ja tukea vanhempia tai huoltajia lapsen hoidossa ja kasvatuksessa silloin, kun lapsen hyvinvointi on uhattuna. Lastensuojelun tarvetta arvioitaessa ja lastensuojelua toteutettaessa huomioidaan ensisijaisesti lapsen etu. Tavoitteena on, että lapsi voi kasvaa ja kehittyä omassa kodissaan.

Lastensuojelun tehtävät kuuluvat Eloisan hyvinvointialueen palveluihin ja ne pitävät sisällään

- lastensuojelun avohuollon
- lastensuojelun sijaishuollon
- lastensuojelun jälkihoidon sekä
- lastensuojelun tehostetun tuen.

Lastensuojelua toteutetaan yhdessä hyvinvointialueen sosiaalihuollon henkilöstön kanssa.

5.5 Yhteisöllisen ja yksilökohtaisen opiskeluhoollon periaatteista ja toiminnasta tiedottaminen oppilaille, huoltajille, henkilöstölle ja yhteistyötahoille

Koulujen vastuulla on tiedottaa ja kehittää yhteistyömuotoja, joilla lisätään henkilöstön, vanhempien ja lasten mahdollisuuksia osallistua koulun opiskeluhoollon sekä toimintakulttuurin kehittämiseen. Toimivassa yhteistyössä oppilailla, oppilaiden huoltajilla ja koulun henkilökunnalla on riittävä yhteinen käsitys sekä yksilökohtaisesta että yhteisöllisestä opiskeluhoollon tarkoituksesta ja toimintatavoista.

Opiskeluhoollon periaatteista ja toiminnasta tiedotetaan

- vanhempainiltojen,
- vuosisuunnittelun,
- vanhempainvarttien tai palautekeskusteluiden yhteydessä.

Opiskeluhoitosuunnitelma on nähtävillä koulujen internet-sivuilla.

6 Suunnitelmat oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä sekä kriisisuunnitelma

Oppilaalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön, johon kuuluu fyysinen, psyykkinen, sosiaalinen ja pedagoginen turvallisuus. Turvallisuuden varmistaminen edellyttää opetuksen järjestäjältä suunnitelmallista toimintakulttuurin kehittämistä, yhteistä valmistelua ja yhteisten toimintatapojen luomista koulujen kanssa. Opetuksen järjestäjä perehdyttää henkilöstönsä ja opiskeluhoitopalvelujen ammattilaiset toimintatapoihin erilaisissa ongelmatilanteissa sekä huolehtii tiedottamisesta ja suunnitelmien päivityksestä.

Suunnitelmat oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

Opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelmassa kuvataan erikseen toimenpiteet väkivallan, kiusaamisen ja häirinnän ehkäisemiseksi, niiden esiintyvyyden seuraamiseksi ja ongelmatilanteisiin puuttumiseksi sekä jälkiseurannan edellyttämät käytänteet. Suunnitelmassa kuvataan opettajan tai rehtorin velvoite ilmoittaa tietoonsa tulleesta oppimisympäristössä tai koulumatkalla tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta, syrjinnästä tai väkivallasta niistä epäillyn ja niiden kohteena olevan oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle. Lisäksi kuvataan toimintatavat tukea tarvitsevan oppilaan (teon kohde ja tekijä) ohjaamiseksi opiskeluhoitopalveluihin. Kuvaus yhteistyöstä huoltajien kanssa sekä viranomaisyhteistyö ml. toimintatavat koskien ilmoitusvelvollisuutta sosiaalitoimeen ja/tai poliisille ovat osa suunnitelmia.

Asiakirja on laadittu erillisenä liitteenä.

Kriisisuunnitelma (suunnitelma kriisi-, uhka- ja vaaratilanteiden varalle)

Opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelmaan sisältyy kriisisuunnitelma, jossa kuvataan toiminta äkillisissä kriiseissä, uhka- ja vaaratilanteissa. Suunnitelmassa kuvataan kriisitilanteiden ehkäisy, niihin varautuminen ja toimintatavat kriisitilanteissa sekä toimintavalmiuksien harjoittelu. Lisäksi suunnitelmassa kuvataan tämän kokonaisuuden johtamisen periaatteet, yhteistyö sekä työn- ja vastuunjako. Suunnitelmassa kuvataan sisäisen ja ulkoisen viestinnän sekä opetuksen järjestäjän ja koulun välisen tiedottamisen periaatteet. Suunnitelma valmistellaan yhteistyössä hyvinvointialueen ja muiden tarvittavien viranomaisten kanssa ottaen huomioon muut uhka-, vaara ja kriisitilanteita koskevat ohjeistukset sekä psykososiaalisen tuen järjestämisen periaatteet.

Asiakirja on laadittu erillisenä liitteenä.